

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 99 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i Norfundloven (forvalteroppgaver)

*Tilråding fra Utenriksdepartementet 8. april 2022,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Utenriksdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov av 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (Norfundloven). Norfundloven § 1 fjerde ledd om Norfunds forvaltning av andre statlige støtteordninger foreslås endret for å sikre Norfund et tydelig hjemmelsgrunnlag til også å påta seg forvaltningen av andre ordninger som ikke har næringsutvikling som hovedformål. Dette for å tilrettelegge for at Norfund skal kunne forvalte det nyooprettede Klimainvesteringsfondet.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Parisavtalen av 12. desember 2015 under FNs rammekonvensjon om klimaendringer innebærer at industriland skal mobilisere 100 mrd. dollar årlig til klimainvesteringer i utviklingsland. Som et ledd i oppfølgingen av Parisavtalen har regjeringen besluttet å opprette et nytt klimafond – Klimainvesteringsfondet. Formålet med opprettelsen av Klimainvesteringsfondet er å redusere klimagassutslipp ved å bidra til å finansiere utbygging av fornybar energi i utviklingsland med store utslipp fra fossil kraftproduksjon, særlig kullkraft. Klimainvesteringsfondet skal bli et betydelig bidrag for å nå Parisavtalen og de globale bærekraftsmålene. Det er besluttet at Klimainvesteringsfondet skal forvaltes av Norfund.

I forbindelse med opprettelsen av Klimainvesteringsfondet under Norfunds forvalteransvar, anser Utenriksdepartementet det som naturlig å foreta en endring i Norfundloven § 1 fjerde ledd. Bestemmelsen hjemler i dag at Norfund kan påta seg forvaltningen av «andre støtteordninger for næringsutvikling». Departementet vil med forslaget om lovendring tydeliggjøre Norfunds adgang til også å påta seg andre typer forvalteroppgaver og tilleggsmandater, slik Klimainvesteringsfondet må sies å være.

Utenriksdepartementet sendte 18. februar 2022 på høring forslag om endringer i Norfundloven. Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Innovasjon Norge

Norad

Landsorganisasjonen i Norge

Yrkesorganisasjonenes sentralforbund

NHO

Kommunenes sentralforbund

Kirkens Nødhjelp

Norsk Misjons Bistandsnemnd

RORG-samarbeidet

CARE Norge

Flyktningshjelpen

Norsk Folkehjelp

Norges Røde Kors

Redd Barna

Atlasalliansen
 FOKUS -forum for kvinner og utviklingsspørsmål
 Forum for utvikling og miljø
 Miljøstiftelsen ZERO

Høringsfristen var 1. april 2022. Følgende høringsinstanser uttalte at de ikke ville avgi høringsuttalelse eller ikke hadde merknader til høringsforslaget:

Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet
 Kunnskapsdepartementet
 Landbruks- og matdepartementet

Følgende høringsinstanser uttalte seg om forslaget:

Forum for utvikling og miljø
 GCE – Global Campaign for Education
 Latin-Amerikagruppene
 Miljøstiftelsen ZERO
 Norsk Folkehjelp
 Redd barna
 Utdanningsforbundet

Høringsinstansene har kommet med viktige synspunkter og innspill på Norfunds ordinære formål og prioriteringer. Departementet har merket seg disse, og har etter høringen gjort noen presiseringer med hensyn til rekkevidden av lovforslaget. Andre innspill refererer i liten grad til lovforslaget, og er ikke omtalt.

3 Om adgangen til å utføre andre forvalteroppgaver

Norfund er et særlovselskap, etablert ved lov av 9. mai 1997 nr. 26 «Norfundloven». I Ot.prp. nr. 13 (1996–97) ble det redegjort for formålet med Norfund og for fondets virkemidler. I Ot.prp. nr. 110 (2004–2005) «Om lov om endring i lov av 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (NORFUND)» ble det bl.a. redegjort nærmere for valget av organisasjonsform og Norfunds bruk av aksjeselskaper i virksomhetsutøvelsen. Ved lov av 31. juni 2013 ble det innført regler om generalforsamling og adgang for Norfund til å etablere datterselskaper etter behov, jf. Prop. 86 L (2012–2013).

Statens utøvelse av eiermyndighet i Norfund skjer i dag gjennom fastsettelse av vedtekter i henhold til Norfundloven § 8, samt gjennom vilkår

og betingelser i årlige budsjettproposisjoner, Stortingets innstillinger og brev om kapitaltilskudd.

Den ytre rammen for Norfunds virksomhet og formål er angitt i Norfundloven § 1. Etter § 1 første ledd har Norfund som formål å medvirke med egenkapital og annen risikokapital, samt yte lån og stille garantier til utvikling av bærekraftig næringsvirksomhet i utviklingsland. Hensikten er å etablere levedyktig, lønnsom virksomhet som ellers ikke vil bli igangsatt som følge av høy risiko. Investeringene skal kun gjøres i land som OECD klassifiserer som lavere middelinntektsland, og i land som har lavere inntekt pr. innbygger enn disse, samt i andre land som Stortinget beslutter, jf. § 1 annet ledd.

Etter nå lydende § 1 fjerde ledd kan Norfund etter samtykke påta seg forvaltningen av «andre statlige støtteordninger for næringsutvikling i utviklingsland». Ot.prp. nr. 13 (1996–97) omtaler i liten grad hvilke forvalteroppgaver Norfund kan tillegges, men peker på at det «siktet her til støtteordninger som ikke ytes av fondets egne midler, men som finansieres over andre deler av bistandsbudsjettet».

Dagens § 1 fjerde ledd er utformet slik at støtteordninger som skal forvaltes av Norfund må begrunnes i «næringsutvikling». Dette vil være økonomiske ordninger innenfor utviklingspolitikken som har til hensikt å stimulere til økonomisk vekst og sysselsetting i utviklingsland. Klimainvesteringsfondet skal investere i fornybar energi i utviklingsland, og vil på den måten stimulere til vekst og sysselsetting i særlig energisektoren. Dermed kvalifiserer dette til å regnes som offisiell utviklingsbistand som definert av OECDs utviklingskomité. Sett fra et slikt perspektiv kunne Klimainvesteringsfondet sies å være en ordning som i stor grad faller innenfor det lovens § 1 fjerde ledd omtaler som «næringsutvikling i utviklingsland».

Klimainvesteringsfondets mandat er imidlertid å bidra til å redusere eller unngå klimagassutslipp gjennom å investere i fornybar energi i utviklingsland. Departementet foreslo derfor i høringsnotatet å endre Norfundloven § 1 fjerde ledd for å gi Norfund tilstrekkelig hjemmel for det mandatet Norfund får med å forvalte det nye Klimainvesteringsfondet. Forslaget i høringsnotatet innebærer en klargjøring av Norfunds hjemmelsgrunnlag, slik at det blir tydelig at Norfund kan påta seg andre forvalteroppgaver.

Høringsinstansene er positive til at det settes fokus på reduksjon og unngåelse av klimagassutslipp i utviklingsland. Enkelte reiser imidlertid spørsmål hvorvidt lovendringen potensielt kan

uthule Norfunds utviklingsformål, slik den nå er formulert.

Forum for utvikling og miljø, Latin-Amerika-gruppene og Norsk Folkehjelp uttrykker bekymring for at endringen av § 1 fjerde ledd gir Norfund et vidt mandat og at den vrir Norfunds formål bort fra fattigdomsreduksjon for å oppfylle klimamålene.

Utdanningsforbundet er bekymret for at lovendringen kan få utilsiktede virkninger og uttaler blant annet:

«Utdanningsforbundet er bekymret for at denne utvidelsen kan innebære flere investeringer i kommersielle aktører innen utdanning, på tvers av ulike regjeringer og det nåværende Stortingsflertallets ønske.»

Redd Barna peker på at Norfund med denne lovendringen kan gå bort fra målet om fattigdomsreduksjon, og anbefaler at det presiseres at Norfunds formål og mandat skal ligge fast.

Departementet viderefører forslaget i høringsnotatet og går inn for den nye foreslåtte hjemmelen for Norfunds forvalteroppgaver. Det er departementets vurdering at en mer generell utforming av § 1 fjerde ledd vil gi Norfund et bedre hjemmelsgrunnlag for å forvalte ordninger for både næringsutvikling og andre fremtidige formål – i dette tilfellet reduksjon av klimagassutslipp.

I lys av høringen vil departementet presisere at forslaget ikke innebærer endringer i Norfunds ordinære formål, slik det er definert i Norfundloven § 1 første ledd. Norfund tilføres i dag kapital gjennom Stortingets bevilgning over statsbudsjettet, hvor Stortinget årlig legger føringer for Norfunds investeringer. Lovendringen som er foreslått, skal gi departementet mulighet til å gi Norfund forvalteransvar for ordninger som vil komme i tillegg til Norfunds ordinære mandat, og skal rettes mot utviklingsland som er definert i § 1 annet ledd.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen av Norfundloven § 1 fjerde ledd antas ikke å medføre vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser.

Departementet foreslår videre å rette opp en inkurie i henvisningen til lovgivningen om statsansatte i Norfundloven § 7 annet ledd. Opprettingen av § 7 annet ledd er av ren teknisk karakter uten materiell betydning. Forslaget innebærer ikke økonomiske og administrative konsekvenser, og har ikke vært på høring.

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1 fjerde ledd

Bestemmelsen innebærer en utvidelse av adgangen til å tillegge Norfund forvalteroppgaver. Forvalteroppgavene skal benytte de finansielle instrumentene som er omtalt i § 1 første ledd (egenkapital, annen risikokapital, lån og garantier). Forslaget er nærmere behandlet i kapittel 3.

Til § 7 annet ledd

Norfundloven § 7 annet ledd har hatt en henvisning til lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (tjenestemannsloven). Ved fastsettelse av lov av 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. (statsansatteloven), ble henvisningen i § 7 annet ledd ikke oppdatert. Det foreslås derfor at henvisningen til lovgivningen for statsansatte oppdateres med henvisning til den nye loven.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
endringer i Norfundloven (forvalteroppgaver).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i Norfundloven (forvalteroppgaver) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i Norfundloven (forvalteroppgaver)

I

I lov 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland gjøres følgende endringer:

§ 1 fjerde ledd skal lyde:

Fondet kan også utføre andre forvalteroppgaver som det blir tillagt av departementet.

§ 7 annet ledd skal lyde:

Lov av 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. (statsansatteloven) og lov av 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister (tjenestetvistloven) gjelder ikke for fondet.

II

Loven trer i kraft straks.

